

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สถานการณ์และพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชทางการเกษตรของ
ชาวเขาเผ่าลีซู หมู่บ้านก๊อตสามสิบ ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สนทนากลุ่ม

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชน

- 1.1 ชุมชนมีประวัติความเป็นมาอย่างไร ใครเป็นผู้ก่อตั้ง และก่อตั้งมานานเท่าใด
- 1.2 มีการอพยพเข้ามาในหมู่บ้านเพิ่มเป็นช่วงๆหรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด
- 1.3 คนในชุมชน/หมู่บ้าน ได้เข้าไปสัมพันธ์ในเมืองตั้งแต่เมื่อไร ไปทำอะไร
- 1.4 การเข้าไปในเมือง ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้าน/ชุมชนหรือไม่ อย่างไร
ด้านการเกษตร ที่มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

2. การเปลี่ยนแปลงของชุมชน

- 2.1 ตั้งแต่ตั้งชุมชนมา พื้นที่ในการเพาะปลูกและการตั้งบ้านเรือนเปลี่ยนแปลงไป
อย่างไรบ้าง
- 2.2 คิดว่าชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงอะไรที่สำคัญต่อการใช้ชีวิตและการทำมาหากินของ
คนในชุมชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 2.3 การเปลี่ยนแปลง พืชเศรษฐกิจเกิดขึ้น/เริ่มต้น เมื่อไร อย่างไร
- 2.4 การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ได้เริ่มเข้ามาเมื่อไร มีอะไรที่ต้องทำให้คนใน
ชุมชนจำเป็นต้องใช้สารเคมี
- 2.5 เมื่อก่อนที่ไม่ใช้สารเคมี ผลผลิตทางการเกษตรเป็นอย่างไรบ้าง พอมีพอกินหรือไม่
เพราะเหตุใด
- 2.6 เมื่อไม่มีสารเคมี ผลผลิตเสียหาย ไม่ได้ผลตามที่คาดไว้ ชุมชนมีวิธีจัดการอย่างไร
- 2.7 หลังจากใช้สารเคมี คิดว่ามีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของดิน น้ำ ป่า สัตว์
หรือไม่ อย่างไร
- 2.8 ชุมชนมีการป้องกันและแก้ไขผลกระทบดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร
- 2.9 ชุมชนมีความเชื่อถือประเพณีหรือพิธีกรรม ที่เกี่ยวข้องกับดิน น้ำ ป่า สัตว์

อย่างไรบ้าง

- 2.10 ประเพณีดังกล่าว จะช่วยในเรื่องใดบ้าง/มีประเพณีใดที่มีความสัมพันธ์กับการทำเกษตรของชาวลีซู
- 2.11 ประเพณีดังกล่าว ได้ช่วยในเรื่องการเกษตรหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 2.12 การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช มีผลต่อความเชื่อและประเพณีดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด

3. กลุ่มองค์กรในชุมชน

- 3.1 ในชุมชนมีกลุ่มองค์กรใดบ้าง กลุ่มองค์กรใดจัดตั้งโดยหน่วยงานราชการ องค์กรใดจัดตั้งโดยชุมชน
- 3.2 แต่ละกลุ่มองค์กรได้มีหน้าที่อย่างไรบ้าง
- 3.3 กลุ่มองค์กรต่างๆ มีใครเป็นประธาน คณะกรรมการมีใครบ้าง

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

กลุ่มผู้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช(เกษตรกร)

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

- 1.1 อายุ เพศ การศึกษา สถานภาพ รายได้/ปี รายจ่าย/ปี
- 1.2 ประวัติตนเอง เช่นท่านเกิดและเติบโตในหมู่บ้านหรือ อพยพย้ายจากที่อื่น และมาอยู่เมื่อไร อย่างไร มีสาเหตุอะไรบ้างในการย้ายมาอยู่ในชุมชนนี้
- 1.3 มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพหรือไม่อย่างไร ระหว่างในอดีต และในปัจจุบัน สาเหตุเพราะอะไร

2. ข้อมูลเกี่ยวกับชนิด ปริมาณการใช้ การบริหารการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

- 2.1 ชนิดของพืชที่ปลูกมีอะไรบ้าง สาเหตุเพราะอะไร
- 2.2 จำนวนพื้นที่ปลูกเท่าไร
- 2.3 ท่านเริ่มใช้สารเคมีเมื่อใด เพราะอะไร
- 2.4 เมื่อใช้สารเคมีแล้ว มีรายได้ที่เพิ่มขึ้นหรือไม่ อย่างไร และต้องใช้ขนาดไหนถึงจะทำให้เพิ่มรายได้ที่มากขึ้น
- 2.5 ก่อนที่จะมีการใช้สารเคมี ท่านมีการจัดการปัญหาอย่างไรบ้าง
- 2.6 ปริมาณภาชนะที่ผสมมีขนาดจำนวนเท่าใด สาเหตุเพราะอะไร
- 2.7 ช่วงระยะเวลาหรือฤดูกาลใดที่ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น มีวิธีการอย่างไร
- 2.8 อัตราส่วนผสม (จำนวนสารเคมีต่อจำนวนน้ำที่ผสม) มีวิธีผสมอย่างไร เพราะเหตุใด
- 2.9 ท่านประยุกต์ใช้การผสมสารเคมีด้วยตนเองหรือไม่อย่างไร เพราะเหตุใด
- 2.10 การผสมสารเคมีดังกล่าวนี้ ท่านได้รับรู้จากที่ใดบ้าง
- 2.11 มีการประเมินอย่างไรในการกำหนด ชนิดของสารเคมี ปริมาณการใช้ ความถี่ของการฉีดพ่น เพราะเหตุใด
- 2.12 ในอดีตไม่มีการใช้สารเคมีในการทำเกษตรกรรม แต่ปัจจุบันมีการใช้สารเคมีอย่างไรบ้างหลายกันมาก ให้ให้ย้อนมาเหมือนอดีต ท่านคิดอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด
- 2.13 ความเชื่อพิธีกรรมต่างๆ มีความเกี่ยวข้องกับการใช้สารเคมีอย่างไร เพราะเหตุใด

2.14 หลังจากมีการใช้สารเคมีแล้ว มีอะไรเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เกี่ยวกับดิน น้ำ พืช
สุขภาพ

2.15 ท่านเคยได้ยินเกี่ยวกับผลกระทบทางด้านสุขภาพหรือไม่ อย่างไร ถ้าเคยได้ยิน
ได้ยินมาจากที่ไหน ใคร

2.16 ท่านคาดว่าจะมีจำนวนการใช้สารเคมีอย่างไรในอนาคต เพราะเหตุใด

3. การรับรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร และการปฏิบัติจากการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

3.1 ท่านได้รับข้อมูลหรือข่าวสารเกี่ยวกับสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชมาจากแหล่ง
ใดบ้าง อย่างไร

3.2 แหล่งความรู้ใดบ้างเมื่อรับรู้แล้วทำให้ท่านเข้าใจ และสามารถที่จะนำไปใช้
ประโยชน์หรือปฏิบัติได้

3.3 มีแหล่งซื้อสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ไหนบ้าง อย่างไร

3.4 แหล่งที่ซื้อสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชนั้นมีการให้คำแนะนำ และการดูแลตนเอง
หรือไม่ อย่างไร

3.5 มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกซื้อสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชหรือไม่ อย่างไร
เช่น ความรุนแรงของสารเคมี ราคา เป็นต้น

4. พฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช แบ่ง 3 ขั้นตอน คือ

4.1 พฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชว่ามีการปฏิบัติอย่างไร เพราะเหตุใด

- มีการสำรวจความเสียหายของพืชอย่างไร ก่อนที่จะตัดสินใจใช้สารเคมี
ปราบศัตรูพืช

- การอ่านฉลากข้างขวดหรือคำแนะนำหรือไม่

- มีการสวมถุงมือหรือไม่เมื่อต้องสัมผัสสารเคมีปราบศัตรูพืช

- มีการคนสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ด้วยอุปกรณ์อะไร

- มีการตรวจสภาพของอุปกรณ์ก่อนใช้อย่างไร

- หากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชมีการหมดอายุแล้ว ท่านจะอย่างไร

4.2 พฤติกรรมระหว่างใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชว่ามีการปฏิบัติอย่างไร เพราะ

เหตุใด

- ใช้อุปกรณ์ป้องกันตัวเองอะไรบ้าง ในขณะที่พ่นสารเคมีป้องกันกำจัด
ศัตรูพืช

- มีการฉีดหรือพ่นสารเคมีช่วงใดมากที่สุด เพราะอะไร

- ท่านได้มีการบอกสัญลักษณ์อย่างไร ว่า ณ ขณะนี้มีการปนสารเคมีปราบศัตรูอยู่ ห้ามมิให้ผู้คนหรือสัตว์เข้ามา ณ บริเวณนั้น
- ในระหว่างที่ฉีดหรือพ่นสารเคมีปราบศัตรูพืช ท่านได้รับประทาน ดื่มน้ำ หรือสูบบุหรี่หรือไม่ เพราะเหตุใด
- มีอาการบ่นบอกอย่างไร อะไรบ้าง ขณะที่ฉีดหรือพ่นสารเคมีดังกล่าว

4.3 พฤติกรรมหลังใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มีการปฏิบัติอย่างไร เพราะเหตุใด

- มีการบ่งบอกให้ผู้อื่นทราบอะไรบ้าง หลังจากฉีดหรือพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช
- เสร็จจากการพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชแล้วท่านมีวิธีดูแลตัวเองอย่างไรบ้าง ตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้
- ได้จัดเก็บสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด
- คิดว่าการเก็บสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชนั้น ปลอดภัยสำหรับเด็กหรือครอบครัวหรือไม่

5. การจัดการภาชนะบรรจุสารเคมี

- 5.1 ภาชนะบรรจุสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้มีการจัดเก็บที่ใด อย่างไร เพราะเหตุใด
- 5.2 ภาชนะบรรจุสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ใช้หมดแล้ว ท่านได้กลับนำมาใช้ชีวิตประจำวันหรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด
- 5.3 มีการกำจัด และทำลายภาชนะที่บรรจุสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างไร เพราะเหตุใด

6.อาการที่เคยพบ ในขณะที่ฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและหลังพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

- 6.1 ท่านมีอาการแพ้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชหรือไม่ อาการแพ้สารเคมีเป็นอย่างไร
- 6.2 หลังจากใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชท่านมีอาการเป็นอย่างไรบ้าง
- 6.3 ท่านคิดว่าอาการแพ้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช เป็นอย่างไร อะไรคืออาการที่บ่งบอกว่าแพ้สารเคมี (ความผิดปกติและปกติ การใช้สารเคมี)
- 6.4 ถ้าท่านแพ้ ท่านมีวิธีการอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด และมีการรักษาอย่างไร เพราะเหตุใด

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้จำหน่ายสารเคมีทางการเกษตร

1. ร้านค้าของท่านเกิดขึ้นได้อย่างไร จำหน่ายสินค้าอะไรบ้าง
2. ระยะเวลาที่ท่านทำไรที่จำหน่ายสินค้าทั่วไป (ของชำ) และได้จำหน่ายสารเคมีมานานเท่าใด เพราะอะไร
3. เหตุใดถึงตัดสินใจจำหน่ายสารเคมี เพราะเหตุใด
4. มีใครเป็นผู้แนะนำให้จำหน่ายสารเคมีหรือไม่ อย่างไร
5. แหล่งซื้อสารเคมีฯ ที่นำมาจำหน่ายมาจากแหล่งใดบ้าง เพราะสาเหตุอะไร
6. ช่วงฤดูกาลใดที่จำหน่ายสารเคมีมากที่สุด เพราะเหตุใด
7. มีการตัดสินใจอย่างไรบ้างที่ได้เลือกซื้อสารเคมีแต่ละชนิดหรือยี่ห้อ
8. สารเคมีชนิดหรือยี่ห้อใดที่จำหน่ายได้มากที่สุด เพราะอะไร
9. ผู้ซื้อสารเคมีแต่ละท่านมีการซักถามเกี่ยวกับวิธีการใช้สารเคมีหรือไม่ อย่างไร และท่านได้แนะนำการใช้อย่างไรบ้าง
10. ผู้ซื้อสารเคมีได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการใช้หรือไม่ อย่างไร / ให้มีการหาสารเคมีชนิดอื่นมาจำหน่าย
11. ท่านมีวิธียุทธศาสตร์การจำหน่ายสารเคมีหรือไม่อย่างไร เพราะเหตุใด (สังเกตการณ์)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

กรณีศึกษา	ข้อมูลส่วนบุคคล	ปริมาณการใช้/การบริหารการใช้สารเคมี	การรับรู้ข่าวสาร	พฤติกรรมการใช้สารเคมี	การจัดการภาชนะบรรจุ	อาการที่เคยพบขณะที่พ่น/หลังการพ่น
1.สมชาย	<ul style="list-style-type: none"> - อายุ 29 ปี - จบชั้น ป.2 - มีลูก 4 คน - รายได้ 45,000 บ./ปี - รายจ่าย 10,000 บ. - อยู่ที่นี่กับพ่อ แม่ ตั้งแต่เกิด - อาชีพเริ่มจาก หาของป่า รับจ้าง เลื่อยไม้ การเกษตร (ปลูกผัก ข้าวโพด ชিং ถั่วแดง ข้าว) 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้สารเคมีมา 5 ปี - ปริมาณภาชนะ/ผสมสารเคมี น้ำ 200 ลิตรต่อสารเคมี 500 ซีซี - สูตรการผสมสารเคมี ได้จากการทดลองด้วยตนเอง ไม่ได้อ่านตามคำแนะนำ หากไม่ได้ผล จะเพิ่มปริมาณสารเคมีอีก และเปลี่ยนยี่ห้อสารเคมีอื่น - ความถี่การพ่น ดูจากวัชพืชที่ขึ้น ถ้าวัชพืชขึ้นสูงกว่าพืชที่ปลูก จะทำการพ่น - เลิกใช้ไม่ได้ เพราะจำนวนแรงงานคนน้อย 	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่สาธารณสุข แต่ไม่ปฏิบัติ - แหล่งซื้อที่อำเภอ ปาย ราคาถูก สนับสนุนกันดี พุดเพราะ มีเครดิต - ร้านค้าไม่มีการแนะนำ การดูแลตนเอง - ใช้พาราควอต และไกลโฟเซต 	<ul style="list-style-type: none"> - ตำรวจพืชที่ปลูกว่ามีวัชพืชขึ้นหรือไม่ ถ้าขึ้นสูงกว่าจะพ่นยา - ไม่มีการอ่านฉลาก - คนสารเคมีใช้หัวคูตสายยางคน - ตรวจสอบสภาพเครื่องยนต์ว่ามีน้ำมันหรือไม่ - ไม่ได้ดูวันหมดอายุสารเคมี - ขณะสัมผัสและพ่นสารเคมีไม่มีการป้องกันตนเองใดๆ - ไม่มีการบอกสัญลักษณ์ทั้งพ่นและหลังพ่น - ขณะพักจะสูบบุหรี่และน้ำ ไม่มีการล้างมือ - เสรีการพ่นไม่มีการดูแลตนเอง - สายยางจะเก็บพับ สารเคมีเก็บไว้ในบ้านติดกับผนัง จะหอบง่าย 	<ul style="list-style-type: none"> - ปลดอxygen ที่ใช้หมดแล้วไว้ข้างๆ ห้วยและไร่ สะดวกและเห็นคนอื่นทำกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ขณะพ่นไม่มีอาการ - ไม่มีแพ้สารเคมี - หลังใช้มีอาการวิงเวียนศีรษะบางครั้ง - เมื่อมีอาการแพ้สารเคมีดื่มน้ำสมุนไพร หากไม่หายไปที่สถานีอนามัย และร่วมกับประกอบพิธีกรรม การเลี้ยงผี

กรณีศึกษา	ข้อมูลส่วนบุคคล	ปริมาณการใช้/การบริหารการใช้สารเคมี	การรับรู้ข่าวสาร	พฤติกรรมการใช้สารเคมี	การจัดการภาชนะบรรจุ	อาการที่เคยพบขณะที่พ่น/หลังการพ่น
2.อะตะยะ	<ul style="list-style-type: none"> - อายุ 24 ปี - จบชั้น ป.6 - มีลูก 1 คน เพศชาย - รายได้ 40,000 บ./ปี - รายจ่าย 25,000 บ. (เป็นค่าผ่อนรถจักรยานยนต์ ค่าสารเคมี) - เป็นคนหมู่บ้านอื่นย้ายมาอยู่ได้ 5 ปี - ที่หมู่บ้านเก่าไม่มีพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ และพ่อดีที่ทำงานที่นี่ - อาชีพเริ่มจาก เป็นยามลูกจ้าง ทำนา ทำไร่ (ปลูก ข้าวโพด ชিং ถั่วแดง ข้าว) 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้สารเคมีมา 5 ปี - ปริมาณภาชนะ/ผสมสารเคมี น้ำ 200 ลิตรต่อสารเคมี 500 ซีซี - สูตรการผสมสารเคมี เห็นคนข้างบ้านใช้กันและซักถาม - ไม่ได้อ่านตามคำแนะนำ - ถ้ามีวัชพืชมามาก และมีแมลงกินใบ จะพ่นสารเคมี - เลิกใช้ไม่ได้ เพราะไม่ทันเพื่อน 	<ul style="list-style-type: none"> - วิทยุ - เพื่อนบ้าน - แหล่งซื้อที่อำเภอ ปาย ราคาถูก มีของแถม - ร้านค้ามีการอธิบายการใช้ แต่ไม่ละเอียด การดูแลตนเองไม่ได้ - แนะนำ - ใช้พาราควอตและไกลโฟเซต 	<ul style="list-style-type: none"> - สสำรวจพืชที่ปลูกว่ามีวัชพืชขึ้นหรือไม่ ถ้าขึ้นสูงกว่าจะพ่นยา - ไม่มีการอ่านฉลาก ไม่สำคัญ - ใช้ไม้คนสารเคมี - ตรวจสอบสภาพเครื่องขนคว่ำมีน้ำมันหรือไม่ - ไม่ได้ดูวันหมดอายุ - ขณะสัมผัสและพ่นสารเคมีไม่มีการป้องกันตนเองใดๆ ไม่เคยชิน - ไม่มีการบอกสัญลักษณ์ทั้งพ่นและหลังพ่น - ขณะพ่นมีการสูบบุหรี่ เพื่อไล่ยุง - เสร็จการพ่นไม่มีการดูแลตนเอง - สายยาง จะเก็บพับไว้ ล้างเครื่องขนคว่ำพ่น สารเคมีและอุปกรณ์เก็บไว้ในบ้านติดกับผนัง จะหยิบง่าย สะดวก และ ไม่มีที่เก็บ 	<ul style="list-style-type: none"> - ปลดทิ้งภาชนะที่ใช้หมดแล้วไว้ข้างๆ ห้วยและไร่ (ชนิดของ ขวด) - เอาไปใช้ต่อ ไว้เก็บน้ำ (ชนิดแกลลอน) 	<ul style="list-style-type: none"> - หลังพ่นมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน - เมื่อมีอาการปลดปล่อยให้หายเอง - การแพ้สารเคมี น่าจะเป็น คลื่นไส้ อาเจียน ปวดศีรษะ ไข้

กรณีศึกษา	ข้อมูลส่วนบุคคล	ปริมาณการใช้/การบริหารการใช้สารเคมี	การรับรู้ข่าวสาร	พฤติกรรมการใช้สารเคมี	การจัดการภาชนะบรรจุ	อาการที่เคยพบขณะที่พ่น/หลังการพ่น
3.อะซาอะ	<ul style="list-style-type: none"> - อายุ 30 ปี - จบชั้น ป.6 - มีลูก 2 คน เพศหญิง - รายได้ 150,000 บ./ปี - รายจ่าย 80,000 บ. (เป็นค่าผ่อนรถยนต์ ค่าสารเคมีและค่าซ่อมแซมต่างๆ) - เป็นคนหมู่บ้านนี้โดยกำเนิด - ถิ่นกำเนิดพ่อแม่อยู่เพชรบูรณ์ ย้ายมาเพราะพื้นที่เหมาะสมปลูกพืชเศรษฐกิจเดิมปลูกฝิ่นก่อน - อาชีพเริ่มจาก ปลูกฝิ่นตามแม่ แล้วปลูกพืชเศรษฐกิจ (ปลูก ผักกาดขาว โขด ขิง ถั่วแดงขาว) 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้สารเคมีมา 7 ปี - ปริมาณภาชนะ/ผสมสารเคมี น้ำ 200 ลิตรต่อสารเคมี 1,000 ซีซี - สูตรการผสมสารเคมี จากเพื่อนข้างบ้าน - ไม่ได้อ่านตามคำแนะนำ - ถ้ามีวัชพืชมาก และมีแมลงกินใบ จะพ่นสารเคมี - เลิกใช้ไม่ได้เพราะพื้นที่ปลูกเยอะ แรงงานคนมีน้อย 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อนบ้าน - ผู้จำหน่าย - ป้ายโฆษณา - แหล่งซื้อที่จังหวัดเชียงใหม่ - ราคาถูก ไม่เสียเที่ยวไป - ร้านค้าไม่มีการอธิบายการใช้ การแนะนำและการดูแลตนเอง - ใช้พาราควอตและไกลโฟเซต 	<ul style="list-style-type: none"> - สสำรวจพืชที่ปลูกว่ามีวัชพืชขึ้นหรือไม่ ถ้าขึ้นสูงกว่าจะพ่นยา - สสำรวจโรคของใบ แมลง - ไม่มีการอ่านฉลาก - ใช้ไม้คนสารเคมี - ตรวจสอบสภาพเครื่องยนต์ว่ามีน้ำมันหรือไม่ - ไม่ได้ดูวันหมดอายุ - ขณะพ่นมีการสวมใส่หมวกไหม้และสวมรองเท้าบู๊ท - ไม่มีการบอกสัญลักษณ์ทั้งพ่นและหลังพ่น - ขณะพ่นจะพักเป็นช่วงๆ - เสร็จการพ่นมีการดูแลตนเอง - สายยาง จะเก็บพับไว้ ล้างเครื่องยนต์พ่น สารเคมีและอุปกรณ์เก็บไว้ใต้ถุนบ้าน สะดวกหยิบ 	<ul style="list-style-type: none"> - ปล่อยทิ้งภาชนะที่ใช้หมดแล้วไว้ที่ไร่ - เอาไปใช้ต่อไว้เก็บน้ำบางครั้ง (ชนิดเกลลอน) 	<ul style="list-style-type: none"> - หลังพ่นมีอาการใช้เพลีย - เมื่อมีอาการดื่มสมุนไพร จิบน้ำชา - การแพ้สารเคมี น่าจะเป็น คอแห้ง ซึม ซีด - รับประทานอาหารได้น้อย

กรณีศึกษา	ข้อมูลส่วนบุคคล	ปริมาณการใช้/การบริหารการใช้สารเคมี	การรับรู้ข่าวสาร	พฤติกรรมการใช้สารเคมี	การจัดการภาชนะบรรจุ	อาการที่เคยพบขณะที่พ่น/หลังการพ่น
4. ลี	<ul style="list-style-type: none"> - อายุ 53 ปี - จบชั้น ป.1 - มีลูก 13 คน - รายได้ 70,000 บ./ปี - รายจ่าย 50,000 บ. (เป็นค่าผ่อนรถยนต์พ่น ค่าสารเคมี ค่าซ่อมแซมอื่นๆ หนี้ ธ.ก.ส.) - เป็นคนอำเภอเวียงแหง ย้ายมาได้ 32 ปี - ที่หมู่บ้านเก่าไม่มีพื้นที่ทำกิน ที่นี้เหมาะการปลูกพืช - อาชีพเริ่มจากปลูกฝิ่นและปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น (ปลูก ผักกาด ข้าวโพด ขิง ถั่วแดงขาว) 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้สารเคมีมา 7 ปี - ปริมาณภาชนะ/ผสมสารเคมี น้ำ 200 ลิตรต่อสารเคมี 1,000 ซีซี - สูตรการผสมสารเคมี เห็นคนข้างบ้านใช้กันและได้ยืมคนเก่า - ไม่ได้อ่านตามคำแนะนำ - ถ้ามีวัชพืชมามาก และมีแมลงกินใบ จะพ่นสารเคมี - เลิกใช้ไม่ได้ เพราะแรงงานน้อย(คน) ผู้รับจ้างหายาก 	<ul style="list-style-type: none"> - วิทยุ - โทรทัศน์ - ป้ายโฆษณา - เพื่อนบ้าน - แหล่งซื้อที่อำเภอป่าคาย ราคาถูก มีของแถม - ร้านค้าไม่มีการอธิบายการใช้ และการดูแลตนเอง - ใช้พาราควอต ไกลโฟเซต และอัลไลต์ 	<ul style="list-style-type: none"> - สำรวจพืชที่ปลูกว่ามีวัชพืชมขึ้นหรือไม่ ถ้าขึ้นสูงกว่าจะพ่นยา - ไม่มีมีการอ่านฉลาก อ่านไม่ออก - ใช้หัวฉีดพ่นคนสารเคมี - ตรวจสอบสภาพเครื่องยนต์ว่ามีน้ำมันหรือไม่ - ไม่ได้ดูวันหมดอายุ - ขณะสัมผัสและพ่นสารเคมีสวมใส่รองเท้าบูท - ไม่มีมีการบอกสัญลักษณ์ทั้งพ่นและหลังพ่น - ขณะพ่นมีการพักและสูบบุหรี่ เพื่อให้โล่ง - สตรีการพ่นไม่มีการดูแลตนเองถึงบ้านจะค่อมเกล้า - สายยาง จะเก็บพับไว้ ล้างเครื่องยนต์พ่น สารเคมีและอุปกรณ์เก็บไว้ในบ้านติดกับผนัง จะหยิบง่าย สะดวก 	<ul style="list-style-type: none"> - ปล่อยทิ้งภาชนะที่ใช้หมดแล้วไว้ในป่าและไร่ (ชนิดของ ขวด) - เอาไปใช้ต่อไว้เก็บน้ำ (ชนิดแกลลอน) 	<ul style="list-style-type: none"> - หลังพ่นมีอาการคัน ผื่นหนัง วิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน - เมื่อมีอาการค่อม สมุนไพร เลียงผิ ไม่หาย ไปสถานีอนามัย - การแพ้สารเคมี น่าจะเป็น เพลี้ยใช้รับประทานอาหารได้น้อย - ถ้าปกติจะมีอาการปวดศีรษะ เดินไม่ไหว

กรณีศึกษา	ข้อมูลส่วนบุคคล	ปริมาณการใช้/การบริหารการใช้สารเคมี	การรับรู้ข่าวสาร	พฤติกรรมการใช้สารเคมี	การจัดการ ภาชนะบรรจุ	อาการที่เคยพบขณะที่ พ่น/หลังการพ่น
5.อะซื่อพะ	<ul style="list-style-type: none"> - อายุ 44 ปี - ไม่ได้เรียน - มีลูก 3 คน - รายได้สูงสุด 200,000 บ./ปี - รายจ่าย 30,000 บ. (เป็นค่าผ่อนรถยนต์ ค่าสารเคมี ค่าแรงงานคน) - เป็นคนหมู่บ้านอื่น ย้ายมาอยู่ได้ 20 ปี ย้ายตามพ่อ แม่ เพราะดินดีอุดมสมบูรณ์ - อาชีพเริ่มจากปลูกฝิ่นแล้วมาปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น (ปลูกเผือก ข้าวโพด ขิง ถั่วแดง ข้าว) 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้สารเคมีมา 7 ปี - ปริมาณภาชนะ/ผสมสารเคมี น้ำ 200 ลิตรต่อสารเคมี 1,000 ซีซี - สูตรการผสมสารเคมี ได้ยินจากพ่อค้าคนกลางเพื่อน - ไม่ได้อ่านตามคำแนะนำอ่านไม่ได้ - ถ้ามีวัชพืชมาก และมีแมลงกินใบ จะพ่นสารเคมี - เลิกใช้ไม่ได้ เพราะไม่ทันเพื่อน พื้นที่ปลูกมาก แรงงานมีน้อย 	<ul style="list-style-type: none"> - วิทยุ - พ่อค้าคนกลาง - โทรทัศน์ - เจ้าหน้าที่สาธารณสุข - รู้จักเจ้าของร้าน - แหล่งซื้อที่อำเภอป่าคาย ราคาถูก มีของแถม รู้จักเจ้าของร้าน - อธิษาศัยดี - ร้านค้าไม่มีการอธิบายการใช้ และการดูแลตนเอง - ใช้พาราควอตและไกลโฟเซต 	<ul style="list-style-type: none"> - สำรองพืชที่ปลูกว่ามีวัชพืชขึ้นหรือไม่ มีโรคแมลง โรคเหี่ยวหรือไม่ ถ้ามีจะพ่นยา - ไม่มีการอ่านฉลาก อ่านไม่ออก - ใช้หัวดูดคนสารเคมี - ไม่มีการตรวจสภาพเครื่องยนต์ดูน้ำมันมีหรือไม่ - ไม่ได้ดูวันหมดอายุ - ขณะสัมผัสและพ่นสารเคมี สวมใส่รองเท้าน้ำยางอย่างเดียว - ไม่มีการบอกสัญลักษณ์ทั้งพ่นและหลังพ่น - ขณะพ่นจะพักมีการสูบบุหรี่และดื่มน้ำ เสร็จการพ่นไม่มีการดูแลตนเองจนกว่ารับประทานอาหารเสร็จ - สายยาง จะเก็บพับไว้ ล้างเครื่องยนต์พ่น เก็บไว้โรงครัว 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาชนะที่ใช้จะล้างและใช้ต่อเพื่อใส่น้ำใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> - หลังพ่นมีอาการตาข่าย หน้ามืด สังกัดพบว่าคันตามแขน ขา ใบหน้า - เมื่อมีอาการไปสถานีอนามัย - การแพ้สารเคมี น่าจะเป็น หน้ามืด ตาข่าย - อาการผิดปกติ เช่น ปวดศีรษะ เพลีย

กรณีศึกษา	ข้อมูลส่วนบุคคล	ปริมาณการใช้/การบริหารการใช้สารเคมี	การรับรู้ข่าวสาร	พฤติกรรมการใช้สารเคมี	การจัดการ ภาชนะบรรจุ	อาการที่เคยพบขณะที่ พ่น/หลังการพ่น
6.นางอะดุมะ	<ul style="list-style-type: none"> - อายุ 42 ปี - ไม่ได้เรียน - มีลูก 1 คน เพศชาย - รายได้สูงสุด 35,000 บ./ปี - รายจ่าย 20,000 บ. (เป็นค่าผ่อนรถจักรยานยนต์ ค่าสารเคมี) - เป็นคนอำเภอเวียงแหง ย้ายมาอยู่ได้ 23 ปี ย้ายตามญาติ เพราะดินดีอุดมสมบูรณ์ - อาชีพเริ่มจากปลูกฝิ่นรับจ้างแล้วมาปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น (ปลูกเผือก ข้าวโพด ฝรั่ง ถั่วแดง ข้าว) 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้สารเคมีมา 6 ปี - ปริมาณภาชนะ/ผสมสารเคมี น้ำ 20 ลิตรต่อสารเคมี 1-2 ฝา - สูตรการผสมสารเคมีได้มาจากเพื่อนบ้านใช้เมื่อก่อน - ไม่ได้อ่านตามคำแนะนำอ่านไม่ได้ - ถ้ามีวัชพืชมาก และมีโรคและแมลงกินใบหรือไม่ถ้ามี จะพ่นสารเคมี - เลิกใช้ไม่ได้ เพราะไม่ทันเพื่อน ใช้แรงงานคนไม่ไหว 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อนข้างบ้านอาสาสมัครสาธารณสุข - แหล่งซื้ออำเภอปางมะผ้าและอำเภอปาย แล้วแต่ความสะดวก - ร้านค้าไม่มีการอธิบายการใช้ และการดูแลตนเอง - ใช้พาราควอตและไกลโฟเซต 	<ul style="list-style-type: none"> - สำรองพืชที่ปลูกว่ามีวัชพืชขึ้นหรือไม่มีโรคแมลง โรคเน่าหรือไม่ถ้ามีจะพ่นยา - ไม่มีการอ่านฉลาก อ่านไม่ออก - คนสารเคมีโดยการเขย่าโมโค - ไม่มีการตรวจสภาพโมโค - ไม่ได้ดูวันหมดอายุ - ขณะผสมและพ่นสารเคมี ไม่มีอุปกรณ์ป้องกันตนเอง - ไม่มีการบอกสัญลักษณ์ทั้งพ่นและหลังพ่น - ขณะพ่นจะพักมีการดื่มน้ำ - เสร็จการพ่นไม่มีการดูแลตนเองจนกว่ารับประทานอาหารเสร็จ - จะล้าง โมโคและเก็บสารเคมีข้างฝาผนังบ้าน เคยชินแล้ว 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาชนะที่ใช้จะทิ้งตามป่าข้างคิไกลจากที่บ้านด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> - หลังพ่นมีอาการผื่นแพ้ที่หลังและแขน บางครั้งปวดเมื่อยตามตัว - เมื่อมีอาการไปสถานีอนามัย - ไม่ทราบว่าแพ้สารเคมีเป็นอย่างไร

กรณีศึกษา	ข้อมูลส่วนบุคคล	ปริมาณการใช้/การบริหารการใช้สารเคมี	การรับรู้ข่าวสาร	พฤติกรรมการใช้สารเคมี	การจัดการภาชนะบรรจุ	อาการที่เคยพบขณะที่พ่น/หลังการพ่น
7.อะตาอะ	<ul style="list-style-type: none"> - อายุ 40 ปี - จบชั้น ป.4 - มีลูก 4 คน - รายได้สูงสุด 400,000 บ./ปี - รายจ่าย 50,000 บ. (เป็นค่าผ่อนรถยนต์ ค่าสารเคมี ค่าแรงงานคน ค่าเช่าเรือนบุตร ค่าซ่อมแซมอื่นๆ) - อยู่ที่ตั้งแต่เกิดเป็นพ่อ แม่คนหมู่บ้านอื่นย้ายมาที่นี่เพราะดินดีอุดมสมบูรณ์ด้วยอาหาร - อาชีพเริ่มจากปลูกฝิ่นแล้วมาปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น (ปลูกเผือก ข้าวโพด ขิง ถั่วแดง ข้าว) 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้สารเคมีมา 7-8 ปี - ปริมาณภาชนะ/ผสมสารเคมี น้ำ 200 ลิตรต่อสารเคมี 1,000 ซีซี - สูตรการผสมสารเคมี ได้ยินจากพ่อค้าคนกลาง - ไม่ได้อ่านตามคำแนะนำเพราะใจร้อน - ถ้ามีวัชพืชมามาก และมีแมลงกินใบ จะพ่นสารเคมี - เลิกใช้ไม่ได้เพราะกลัวพืชผลทางการเกษตรไม่ดี แรงงานคนน้อย 	<ul style="list-style-type: none"> - พ่อค้าคนกลาง - ป้ายโฆษณา - โทรทัศน์ - เจ้าหน้าที่สาธารณสุข - แหล่งซื้อที่จังหวัดเชียงใหม่ - ราคาถูก - ร้านค้าไม่มีการอธิบายการใช้ และการดูแลตนเอง - ใช้พาราควอตและไกลโฟเซต 	<ul style="list-style-type: none"> - สำรวจพืชที่ปลูกว่ามีวัชพืชขึ้นหรือไม่ มีโรคแมลง โรคเหี่ยวหรือไม่ ถ้ามีจะพ่นยา - ไม่มีการอ่านฉลาก - ใช้หัวดูดคนสารเคมี - มีการตรวจสภาพเครื่องยนต์ดูน้ำมันมีหรือไม่ - ไม่ได้ดูวันหมดอายุ - ขณะผสมและพ่นสารเคมี ไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันใดๆ - ไม่มีการบอกสัญลักษณ์ทั้งพ่นและหลังพ่น - ขณะพ่นจะพักมีการดื่มน้ำ เสร็จการพ่นไม่มีการดูแลตนเองจนกว่ารับประทานอาหารเสร็จ - สายยาง จะเก็บพับไว้ ล้างเครื่องยนตร์พ่น เก็บไว้ในบ้าน หยิบใช้ง่าย สะดวก เลขจีน 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาชนะที่ใช้จะทิ้งข้างไร่บางครั้งล้างและใช้ต่อเพื่อใส่น้ำใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> - หลังพ่นมีอาการค่อมคันที่แขนและขา - เมื่อมีอาการจะไปสถานีนอนมัย - การแพ้สารเคมี เช่น คลื่นไส้ อาเจียน คัน ผื่นหนัง บางครั้งอาจเสียชีวิตได้

ตารางการจัดระเบียบข้อมูลจากกรณีศึกษา(ผู้จำหน่ายสารเคมี)

กรณีศึกษา	ข้อมูลส่วนบุคคล	ข้อมูลด้านการจำหน่ายสารเคมี	การรับรู้ข่าวสาร
1.แดง	<ul style="list-style-type: none"> - อายุ 36 ปี - จบ ป.6 - ปัจจุบันอยู่กับสามีคนใหม่ - มีบุตร 2 คน - เป็นคนอำเภอปาย 	<ul style="list-style-type: none"> - ขายของชำ อาหารแห้ง เช่น ขา ปลากระป๋อง ปลาแห้ง เป็นต้น - ร้านเกิดขึ้นได้โดยไม่อยากทำการเกษตรเพราะลำบาก - ขายของชำมา 5 ปี และสารเคมี 2 ปี - ร้านค้าประจำหมู่บ้านมีน้อย ถ้าเปิดร้านน่าจะขายได้ดี การคมนาคมลำบากและบางคนไม่มียานพาหนะ - เห็นชาวบ้านมีการใช้สารเคมีโดยมีการถือแกลลอนเพื่อไปพ่นหญ้าและแมลง - ถูฉนจำหน่ายสารเคมีมากที่สุด เพราะมีการลงสวน และไร่นา - สารเคมีที่จำหน่ายดีที่สุดคือ ไกลโฟเซต เป็นสารเคมีที่ดูดซึมได้ดีกว่าใช้แล้วเห็นผลดีกว่า ชนิดอื่น - ผู้ซื้อไม่มีการซักถามเกี่ยวกับการใช้สารเคมี ทุกคนรู้อยู่แล้วต้องใช้อย่างไร และไม่มีการแนะนำให้กับผู้ซื้อสารเคมี - ผู้ซื้อไม่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ขาย แต่ได้ยินจากพ่อสามีคนใหม่ว่าสารเคมีชนิดนี้ดี <p>การวางจำหน่ายสารเคมีจะวางอยู่ติดฝาผนังบ้าน เพื่อผู้มาซื้อเห็นได้ชัดเจน และมีการติดราคาสารเคมีที่หน้า</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีใครแนะนำการขายสารเคมี คิดและปรึกษากับสามี - ซื้อสารเคมีอำเภอปาย ราคาถูกกว่าที่อำเภอปางมะผ้า มีคูปองแจกเพื่อจับฉลากสิ้นปี (กรณีซื้อครบ 1,000 บาทขึ้นไป)

กรณีศึกษา	ข้อมูลส่วนบุคคล	ข้อมูลด้านการจำหน่ายสารเคมี	การรับรู้ข่าวสาร
2.อะสะมะ	<ul style="list-style-type: none"> - อายุ 42 ปี - จบ ป.2 - มีบุตร 2 คน 	<ul style="list-style-type: none"> - ขายของชำ และชุดประจำเผ่าของลีซู - ได้เปิดร้านคนแรกของหมู่บ้านเพราะการคมนาคมลำบาก สมัยก่อนในหมู่บ้านไม่มีรถยนต์ อาศัยม้าเป็นพาหนะในการซื้อของมาจำหน่าย - ขายสารเคมี 5 ปี - ขายสารเคมีเพราะ ไม่ค่อยมีการใช้แรงงานคน ประกอบกับยุคใหม่ที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย - ถูกลูกค้าจะจำหน่ายสารเคมีมากที่สุด เพราะมีการลงสวน และไร่กัน - สารเคมีที่จำหน่ายดีที่สุดคือ ไกลโฟเซต เป็นสารเคมีที่ใช้แล้วได้ผลดีกว่า - ผู้จำหน่ายไม่มีการซักถามเกี่ยวกับการใช้สารเคมี ทุกคนรู้อยู่แล้ว ต้องใช้อย่างไร และไม่มีการแนะนำให้กับผู้ซื้อสารเคมี - ผู้ซื้อไม่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ขาย แต่ผู้จำหน่ายจะมีการซักถามผู้ซื้อว่าใช้แล้วได้ผลอย่างไรบ้าง - การวางจำหน่ายสารเคมีจะวางในบ้านชั้นล่าง ซึ่งถ้าไม่สังเกตจะไม่เห็น แต่ผู้ซื้อทุกคนรู้อยู่แล้วว่าตนเองขายสารเคมีอยู่คิดฝานั่งบ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีใครแนะนำการขายสารเคมี คิดและเพื่อนสนิทแนะนำให้ขาย - ซื้อสารเคมีอำเภอปาย ราคาถูกกว่าที่อำเภอปางมะผ้า และมีของแถม เช่น เสื้อแขนสั้น

ภาคผนวก จ

รูปภาพประกอบ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

สภาพแวดล้อมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

การปลูกผัอกที่ได้รับการกำจัดวัชพืชแล้ว

ข้าวโพดที่เกษตรกรนำมาต้มเหล้า ขาย และเป็นอาหารสุกร

น้ำบรรจุ 200 ลิตร และเครื่องฟ่นพร้อมใช้งาน

การคนสารเคมีโดยใช้หัวที่ดูด คนให้เข้ากัน

ตวงสารเคมีโดยใช้ขวดพลาสติกในการกะประมาณในการผสม

ผสมสารเคมีโดยไม่มีการป้องกัน

ผู้พ่นสารเคมีและผู้ช่วย

ที่เก็บสารเคมีและอาหารวางใกล้ชิดกัน

แกลลอนสารเคมีที่นำมาบรรจุน้ำใช้ต่อ

ร้านจำหน่ายสารเคมีในชุมชน

สนทนากลุ่ม แคนนำในชุมชนในยามดึก

ลิขสิทธิ์
Copyright
All

ใหม่
University
e d

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายวรวิทย์ รัตนไพรวลัย
วัน เดือน ปี เกิด	26 พฤษภาคม 2518
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแม่ลาน้อยครูณสิกข์ อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2538 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเศรษฐศาสตร์ (สาขาเศรษฐชุมชน) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2540 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2548
ประสบการณ์การทำงาน	
เมษายน 2540	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน สถานีอนามัยน้ำสุผาเสื่อ ตำบลนาปู่ป้อม สำนักงานสาธารณสุขอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ธันวาคม 2546 - ปัจจุบัน	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน สถานีอนามัยกุดสามสิบ ตำบลสบป่อง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน